

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

453. SESJA PLENARNA W DNIACH 13 I 14 maja 2009 r.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Badania i rozwój: wsparcie dla konkurencyjności”

(opinia rozpoznawcza)

(2009/C 277/01)

Sprawozdawca: **Anna Maria DARMANIN**

Dnia 27 czerwca 2008 r. prezydencja czeska zwróciła się do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego o opracowanie opinii rozpoznawczej w sprawie:

„Badania i rozwój: wsparcie dla konkurencyjności”.

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 24 kwietnia 2009 r. Sprawozdawcą była Anna Maria DARMANIN.

Na 453. sesji plenarnej w dniach 13–14 maja 2009 r. (posiedzenie z 14 maja) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny jednomyślnie przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES wzywa do ponownego zdefiniowania konkurencyjności oraz opowiada się za tym, by długoterminowa konkurencyjność nie była już dłużej oceniana wyłącznie na podstawie PKB, ale raczej na podstawie większej liczby kryteriów, wśród których znajdują się czynniki związane ze zrównoważonym rozwojem społecznym, gospodarczym i ekologicznym. EKES jest zdania, że w świetle obecnej sytuacji gospodarczej musimy zacząć koncentrować się na zrównoważonej konkurencyjności na rzecz przyszłości.

1.2. EKES uznaje innowacyjność za kluczowy element zrównoważonej konkurencyjności, argumentując to tym, że rozwój zrównoważony jest procesem i środkiem w fazie rozwoju, stąd też innowacje mogą udoskonalić ten proces. Ponadto badania i rozwój stanowią bardzo ważny aspekt procesu innowacji.

1.3. EKES określa w niniejszej opinii szereg czynników hamujących realizację podejścia opartego na badaniach i innowacji. Zapanowanie nad tego typu czynnikami wymaga długoterminowego planowania oraz przyszłościowych inwestycji. W związku

z tym EKES zaleca podjęcie następujących inicjatyw w celu zminimalizowania skutków oddziaływania tego typu czynników hamujących:

- Ujednolicenie możliwości i programów w zakresie innowacji w obrębie Unii Europejskiej. Obecnie w UE istnieje co prawda wiele możliwości wspierających innowacyjność, ale są one często chaotyczne i niewyraźnie skoordynowane. W związku z tym EKES jest zdania, że Komisja i inne organy zarządzające programami w zakresie innowacji powinny podjąć większe wysiłki w celu opracowania skoordynowanego podejścia do innowacji.
- Zminimalizowanie przeciążenia informacjami oraz zaproponowanie bardziej spójnego i prostszego sposobu dostępu do możliwości i szczegółowych informacji w zakresie badań i innowacji. EKES przyjmuje do wiadomości, że podejmowane są już próby zmniejszenia przeciążenia chaotycznymi informacjami, lecz kwestia ta nadal wymaga dalszych działań. Zwłaszcza ze względu na dobro MŚP informacje te muszą być celowe, proste, skuteczne i skoordynowane.

- Dalsze inwestycje w systemy edukacji poprzez rozwijanie programów, takich jak Erasmus czy Comenius, dzięki którym studenci mają dostęp do edukacji poza swoim krajem pochodzenia oraz możliwość korzystania z niej. EKES jest zdania, że podstawowym poziomem, na którym możliwe jest wprowadzanie trwałych zmian, jest szkolnictwo podstawowe i średnie, dlatego też wykorzystanie możliwości, takich, jakie oferują na przykład wyżej wymienione programy, jest kamieniem milowym w dziedzinie edukacji.
- Włączenie przedsiębiorczości jako integralnej części programu nauczania. Przedsiębiorcze myślenie jest ważne zarówno w dziedzinie badań, jak i w przemyśle, dlatego też taką postawę można kształtować poprzez zapewnienie pełnego skoncentrowania systemu edukacji na rozwijaniu przedsiębiorczości.
- Zwiększenie szans młodych przedsiębiorców zorientowanych na nowatorskie i zaawansowane technologicznie procesy lub produkty na utrzymanie się na rynku.
- Stworzenie młodym naukowcom nie tylko godziwych warunków zatrudnienia, lecz także takich, które będą przyciągać najlepszych fachowców. EKES zdaje sobie sprawę z tego, że pomiędzy państwami członkowskimi mogą występować różnice pod względem warunków dotyczących zawodów związanych z prowadzeniem badań naukowych, ale podkreśla też, że należy podjąć wspólny trud, aby zająć się tą kwestią.
- Zaangażowanie w proces innowacji wszystkich państw członkowskich jako ważnych graczy, umożliwiające wykorzystanie potencjału UE 27, a nie tylko krajów mających większe doświadczenie w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji.
- Wzmocnienie struktur, w ramach których odbywa się stała wymiana doświadczeń pomiędzy środowiskiem akademickim a przemysłem.

1.4. EKES uznaje, że kwestia badań i innowacji odnosi się nie tylko do uniwersytetów i specjalnych działów w firmach, lecz także do wszystkich ludzi. Jeśli chodzi o miejsca pracy, w każdym człowieku kryją się ogromne zasoby i należy dalej rozwijać koncepcję innowacyjności, do której przyczyniają się przede wszystkim pracownicy. Koncepcję tę należy wziąć pod uwagę w kontekście współpracy w miejscach pracy, uczenia się przez całe życie oraz pracy w radach zakładowych.

1.5. EKES uważa, że w ramach nowej agendy lizbońskiej po 2010 r. powinien istnieć nie tylko cel dotyczący inwestycji państw członkowskich w B+R., lecz także cel dotyczący wydatków PKB na edukację, która jest zdaniem EKES-u ważnym katalizatorem innowacji. Dlatego też EKES zaleca, by w ramach nowej agendy lizbońskiej po 2010 r. ustanowić następujące cele:

- 7 % PKB na edukację od szkolnictwa na poziomie podstawowym do szkolnictwa wyższego;
- 1 % PKB na publiczne B+R;
- 2 % na prywatne inwestycje w B+R.

1.6. EKES stwierdza również, że najbardziej konkurencyjne będą w przyszłości te kraje i przedsiębiorstwa, które cechuje wysoki poziom zrównoważonej produkcji, stosowanie dobrych nowych technologii i produkcja opierająca się na wysokim stopniu efektywności. EKES zaleca, aby Unia Europejska uwzględniła efektywność jako element, który musi zostać włączony do

kierunków polityki w zakresie edukacji, badań i innowacji, polityki przemysłowej, transportowej, energetycznej i klimatycznej, a także polityki społecznej i polityki zatrudnienia, jak również aby poparła zdecydowane i silniejsze współdziałanie różnych obszarów polityki.

1.7. W związku z obecnym kryzysem finansowo-gospodarczym Komitet dostrzega następujące poważne niebezpieczeństwo: wiele przedsiębiorstw może być zmuszonych do ograniczenia także swoich działań w zakresie badań i rozwoju, a zarazem do reakcji polegającej na wstrzymaniu zatrudniania nowych pracowników, co skazałoby na bezrobocie absolwentów wyższych uczelni i politechnik. Komitet apeluje zatem do Komisji i państw członkowskich, by właśnie w tej trudnej sytuacji kryzysu, dzięki antycyklicznej polityce zatrudnienia w dotowanych przez państwo instytucjach badawczych, przeciwdziałały tej groźbie bezrobocia wśród młodych naukowców i inżynierów i dalej wspierały motywację młodych ludzi do podejmowania studiów technicznych i przyrodniczych.

2. Konkurencyjność

2.1. Zdaniem EKES-u konieczne jest pobudzenie konkurencyjności UE, oferując konkretne wybory i zwiększając znacznie zasoby, jak też wykorzystując w pełni całą wiedzę naukową i techniczną oraz struktury wspólnotowe. Jedynie poprzez skuteczną synergię pomiędzy odnowioną polityką innowacji a pełnym zakresem strategii wspólnotowych Unia Europejska może nadrobić zaległości i położyć podwaliny pod nowy model rozwoju, umożliwiając jej zwiększenie zdolności eksportowych wobec gospodarek wschodzących, które czerpią korzyści z niskich kosztów pracy.

2.2. EKES uważa, że należy rozszerzyć koncepcję konkurencyjności w Europie, uwzględniając inne elementy niż jedynie PKB państw członkowskich. W związku z tym konieczna jest zmiana perspektywy na bardziej holistyczną, z naciskiem na zrównoważoną konkurencyjność. Istnieją różne środki służące osiągnięciu tego typu konkurencyjności, które można wykorzystać jako narzędzia. W dokumencie referencyjnym, przygotowanym przez członków Klubu Rzymskiego w ramach projektu Paradiso wymieniono szereg tego typu środków. EKES podkreśla, że należy przyjąć nowy środek, który będzie uwzględniał istniejące narzędzia i obejmował zrównoważone zastosowania społeczne, zrównoważone scenariusze gospodarcze oraz zrównoważony rozwój naszej planety.

2.3. Biorąc pod uwagę recesję w krajach uprzemysłowionych i niezbyt dobre perspektywy dla gospodarki UE, EKES zamierza uczestniczyć w poszukiwaniu odpowiedzi, które będą niezbędne do przezwyciężenia tego kryzysu. Z tego względu Komitet z zadowoleniem przyjmuje propozycję prezydencji czeskiej dotyczącą przygotowania opinii rozpoznawczej w sprawie „Badania i rozwój: wsparcie dla konkurencyjności”.

2.4. EKES jest przekonany, że jedynie przedsiębiorstwa, którym uda się zachować konkurencyjność na rynkach tradycyjnych produktów wysokiej jakości oraz nowoczesnej technologii, będą w stanie przetrwać obecny kryzys i przezwyciężyć jego skutki. Jedynym sposobem na zabezpieczenie przyszłości jest większe zaangażowanie w badania i innowacyjność. Oczywiście jest, że ci, którzy w przeszłości inwestowali w badania, teraz dysponują odpowiednimi strukturami i zasobami ludzkimi, w związku z czym mają większe szanse, aby przezwyciężyć kryzys wcześniej i skuteczniej niż ci, którzy zlekceważyli to zobowiązanie.

3. Badania, rozwój i innowacje

3.1. EKES uznaje, że badania i rozwój są siłą napędową innowacji. Zwłaszcza w tej szczególnie trudnej sytuacji, w której znajduje się obecnie Europa, należy zająć się innowacjami przemysłowymi. Aby zareagować na pogarszanie się warunków gospodarczych oraz zwiększającą się recesję, zdaniem Komitetu konieczne jest ożywienie procesu innowacyjnego celem skierowania postępów w stronę „rzeczywistego czynnika na rzecz konkurencyjności”, opierającego się na kilku podstawowych filarach, za pośrednictwem których można rzeczywiście ożywić europejski system przemysłowy poprzez aktywne czerpanie korzyści z rozszerzenia rynku wewnętrznego. Do filarów tych zalicza się:

- badania, innowacje i przedsiębiorczość,
- wsparcie inwestycji oraz
- silne i wznowione zaangażowanie w kształcenie.

3.2. Teraz wyraźnie widać, że w ramach Unii Europejskiej rzeczywiście podjęto ogromne wysiłki w dziedzinie badań i innowacji. Jednak w obliczu potrzeb wynikających z powagi kryzysu konieczne są dalsze inwestycje. EKES oczekuje jeszcze większych wysiłków na rzecz rozpowszechnienia innowacyjnych wyników osiągniętych poprzez programy badawcze. Ponadto Komitet popiera większą przejrzystość procesu przyznawania funduszy oraz procesu oceny.

3.3. Dalszym bodźcem do rozwoju innowacji jest ponadto europejski plan naprawy gospodarczej zaproponowany przez Komisję Europejską. Uwidacznia się to przede wszystkim w decyzji o przyznaniu w przyszłości środków na inicjatywę na rzecz ekologicznych samochodów, inicjatywę na rzecz wydajności energetycznej budynków oraz inicjatywę „fabryki jutra”, które są ukierunkowane na dalsze pobudzenie badań w tych trzech obszarach dotkniętych przez kryzys gospodarczy.

3.3.1. Europa przeznacza znaczne środki na struktury sprzyjające badaniom i rozwojowi technologicznemu, o czym świadczą szereg struktur i programów istniejących już w ramach różnych systemów centralnych, krajowych i regionalnych.

4. Trójkąt wiedzy

4.1. Oczywiście jest, że aby rozwój innowacji, badań i technologii w sektorze przemysłu przebiegał skutecznie, w całym procesie należy uwzględnić trzy elementy tzw. trójkąta wiedzy.

4.2. Według EKES-u podstawowym celem będzie osiągnięcie wysokiego poziomu współpracy pomiędzy sektorem badań publicznych i prywatnych oraz badaniami uniwersyteckimi i przemysłem, co wydaje się konieczne, aby przyczynić się do sukcesu europejskiej konkurencyjności.

4.3. Ostatnio przyjęta została również w tej kwestii specjalna opinia pod tytułem „Współpraca i transfer wiedzy między ośrodkami badawczymi, przemysłem i MŚP istotnym warunkiem innowacji” (INT/448). Jej celem jest przeprowadzenie szczegółowej kontroli obecnego etapu, uwzględniającej osiągnięte wyniki oraz perspektywy, poprzez zwrócenie uwagi na przeszkody, jakie należy przezwyciężyć za pośrednictwem szybkiego i skutecznego transferu wiedzy pomiędzy dwoma środowiskami, które zbyt długo były od siebie odizolowane i nie utrzymywały ze sobą kontaktów.

4.4. W ramach tej współpracy pomiędzy środowiskiem naukowym i przemysłem EKES wspiera i z zadowoleniem przyjmuje utworzenie konsorcjów badawczych, finansowanych wspólnie ze środków publicznych i prywatnych, takich jak system zaproponowany w ramach niedawnej wspólnej inicjatywy technologicznej (JTI). EKES pozytywnie ocenił tę inicjatywę i zaapelował o jej szybkie wdrożenie oraz powszechne stosowanie (¹). Komitet opowiada się za rozszerzeniem inicjatyw na inne sektory, ponieważ nie tylko określają one partnerstwa publiczno-prywatne i równy przydział środków od samego początku, lecz także umożliwiają strukturalnym uniwersyteckim, publicznym i prywatnym centrom badawczym oraz przedstawicielskim organom naukowym uczestniczenie w tych przedsięwzięciach.

4.5. W tym miejscu EKES pragnie ponowić apel, który został sformułowany we wcześniejszej opinii (INT/335), o niezwłoczne opracowanie aktywnego narzędzia służącego koordynacji i konsolidacji stosunków pomiędzy środowiskiem akademickim i przedsiębiorstwami, które zostało już określone w ramach Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT). Komitet uznaje za pilną kwestię umożliwienie Instytutowi pełnej realizacji jego zadań dzięki udostępnieniu niezbędnych zasobów finansowych i ludzkich.

4.6. Zdaniem Komitetu podstawowe znaczenie ma wspólnota koordynacja w dziedzinie technologii, poprzez autentyczną współpracę i kontakty pomiędzy uniwersytetami i przemysłem. Czynnikiem ten ma decydujące znaczenie dla rozwoju takiego rodzaju innowacyjnych produktów i procesów, które są niezbędne w kontekście konkurencyjności systemu przemysłowego UE.

5. Czynniki hamujące skuteczne upowszechnianie badań i rozwoju na rzecz innowacji

5.1. Aby uzyskać bardziej precyzyjny obraz obecnego stanowiska Europy w dziedzinie innowacji, konieczne jest przeanalizowanie istniejących czynników hamujących innowacyjność.

5.2. EKES wyróżnia kilka tego typu czynników hamujących, które bardziej tradycyjnie można opisać w następujący sposób:

- instytucje oświatowe nie angażują się zbyt w zachęcanie młodych ludzi do podejmowania kariery naukowej;

(1) Dz.U. C 204 z 9.8.2008, s. 19; Dz.U. C 44 z 16.2.2008, s. 11; Dz.U. C 44 z 16.2.2008, s. 15; Dz.U. C 44 z 16.2.2008, s. 19; Dz.U. C 44 z 16.2.2008, s. 22.

- fatalne warunki pracy młodych naukowców w porównaniu z warunkami, które panują w innych krajach, np. w USA, oraz w porównaniu z innymi zawodami, poważnie zniechęcają młodych ludzi do podejmowania kariery naukowej;
- ośrodki naukowe nie zawsze spełniają wymogi gospodarcze sektora przemysłu;
- sektor przemysłu niekoniecznie korzysta z udostępnianych przez ośrodki naukowe możliwości w zakresie innowacyjności.

5.3. Na głębszym poziomie EKES wyróżnia kilka dodatkowych czynników hamujących:

- przedsiębiorczość nie jest stymulowana ani nauczana w wystarczający sposób w ramach kultury europejskiej i począwszy od europejskich szkół; dlatego też wsparcie dla młodych przedsiębiorców oraz uwarunkowania gospodarcze i szanse dla młodych firm działających w branży najnowszych technologii na przetrwanie pierwszych 5 lat maleją, w związku z czym brakuje odpowiednich bodźców;
- środowisko akademickie może nie sprzyjać prowadzeniu badań promujących konkurencyjność;
- kultura przemysłowa może nie sprzyjać zmianom i proaktywnemu podejściu;
- mniejsze zaangażowanie w innowacyjne programy oraz badania i rozwój ze strony niektórych państw członkowskich UE, zwłaszcza 12 krajów, które ostatnio przystąpiły do UE.

6. Podstawowy czynnik sprzyjający innowacyjności i konkurencyjności: kształcenie zawodowe

6.1. Dostępność wysoko wykwalifikowanych zasobów ludzkich dysponujących możliwościami kształcenia, które odpowiadają przynajmniej najwyższym standardom międzynarodowym, stanowi warunek wstępny przełożenia programów i priorytetów określonych na szczeblu wspólnotowym w wysoki poziom konkurencyjności.

6.2. Kapitał ludzki jest rzeczywiście najważniejszym zasobem w kontekście badań i rozwoju. Od chwili swojego powstania Unia Europejska zawsze uznawała potrzebę włączenia edukacji i kultury w proces integracji europejskiej. Zgodnie z art. 127 traktatu rzymskiego (art. 150 TWE) „Wspólnota urzeczywistnia politykę kształcenia zawodowego, która wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich, w pełni szanując odpowiedzialność państw członkowskich za treść i organizację kształcenia zawodowego”.

6.3. Do lat 80. XX wieku ogłoszonych zostało w kwestii kształcenia zawodowego wiele deklaracji, lecz podjęto niewiele działań praktycznych. Tendencja ta odwróciła się wraz z powstaniem Eurydice, oficjalnej sieci służącej gromadzeniu, monitorowaniu oraz rozpowszechnianiu informacji na temat systemów i polityk edukacyjnych w Europie. Podstawa prawna polityki edukacyjnej, która została określona w 1985 r., zakłada szeroką interpretację pojęcia „kształcenia zawodowego” obejmującego wszystkie formy przygotowania do zawodu lub fachu z uwzględnieniem szkolnictwa wyższego.

6.4. Można to uznać za moment, kiedy kształcenie nabrało priorytetowego znaczenia w kierunkach polityki wspólnotowej i zostało uwzględnione w pierwszych programach wspólnotowych (COMETT, ERASMUS, LINGUA w odniesieniu do szkolnictwa wyższego oraz PETRA, EUROTENET i FORCE w odniesieniu do kształcenia zawodowego).

6.5. Przykładem wpływu tych programów na rolę kształcenia na szczeblu wspólnotowym jest program ERASMUS, który mimo początkowych przeszkód ze strony pewnych państw członkowskich w ciągu ponad 20 lat umożliwił prawie 1 500 000 młodych ludzi i 250 000 nauczycieli naukę lub nauczanie na uniwersytecie za granicą, co ma pozytywny wpływ na postępy w całym procesie integracji europejskiej.

6.6. Po długim okresie, podczas którego przedstawiono propozycje dotyczące wszystkich poziomów kształcenia – począwszy od szkoły podstawowej aż po szkolnictwo wyższe – zgodnie ze strategią lizbońską, w marcu 2000 r. Rada Europejska wyznaczyła Unii Europejskiej strategiczny cel zakładający, że UE ma stać się „najbardziej konkurencyjną i dynamiczną na świecie gospodarką opartą na wiedzy”. Następnie w 2002 r. w Barcelonie Rada Europejska ponownie podkreśliła tę ważną rolę i wytyczyła sobie cel, zgodnie z którym europejskie systemy edukacji i kształcenia powinny stać się „światowym wzorcem jakości do roku 2010”.

6.7. EKES zdaje sobie sprawę, że o karierze naukowej mogą myśleć jedynie bardzo utalentowani młodzi ludzie, dlatego właśnie takie osoby należy przyciągnąć do tego zawodu. W zdobywanie i poszerzanie specjalistycznej wiedzy zainwestowali naukowcy, uniwersytety i całe społeczeństwo. Kluczowe znaczenie ma zatem, by polityka nie tylko gwarantowała maksymalizację tego rodzaju inwestycji, lecz także dbała o to, by nie dokonywano ich na próżno. Ponadto należy bezwzględnie zadbać o długoterminowe planowanie finansowania instytucji badawczych. Wspomniane inicjatywy zostały już przedstawione w odrębnej opinii EKES-u (2).

7. Z perspektywy małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)

7.1. Na szczeblu MŚP istnieją dodatkowe czynniki hamujące i EKES jest zdania, że głównym tego typu czynnikiem jest fakt, że MŚP nie dysponują odpowiednimi środkami, aby inwestować w badania i realizować innowacyjne pomysły oraz wykorzystywać okazje do badań. Istnieją różne rodzaje możliwości, ale obfitość informacji i możliwości już sama w sobie jest dodatkowym czynnikiem o charakterze hamującym, ponieważ prowadzi do wyobcowania.

7.2. EKES podkreśla niemniej wagę stworzenia warunków sprzyjających bezpośredniemu udziałowi MŚP w inicjatywach wspólnotowych w dziedzinie badań i innowacji, tak jak przewidziano w istotnych działaniach w ramach programu „Zdolności” należącego do siódmego programu ramowego, ze względu na liczebność MŚP oraz ich duże znaczenie dla tworzenia nowych miejsc pracy.

(2) Dz.U. J C 110 z 30.4.2004, s. 3.

7.3. Udział MŚP jest często utrudniony brakiem procedur adekwatnych do ich wielkości, co – w połączeniu z kapitałem ryzyka niezbędnym w fazie rozruchu – stanowi główny czynnik utrudniający ich uczestnictwo. Podczas gdy duże przedsiębiorstwa dysponują odpowiednimi biurami i informacjami potrzebnymi do złożenia wniosku o finansowanie swych programów, to małe przedsiębiorstwa częstokroć powstrzymują się od składania wniosków ze względu na nadmierne obciążenie biurokratyczne zarówno na etapie składania wniosków, jak i przygotowania umów czy – następnie – zarządzania administracyjnego.

7.4. Z tych względów trudne jest osiągnięcie celu strategicznego wyznaczonego we wszystkich opiniach EKES-u dotyczących roli partycypacyjnej MŚP, które mają olbrzymi potencjał w zakresie innowacji. EKES ponownie zwraca się o uproszczenie przepisów koniecznych dla udziału MŚP, w których kryje się duży potencjał kreatywności i które mają kluczowe znaczenie ze względu na znajomość oczekiwań i potrzeb społeczeństwa obywatelskiego związanych z nowymi produktami.

8. Dalsze uwagi

8.1. W pełni akceptując fakt, że istotne zaangażowanie w badania i innowacje jest elementem wszystkich nowoczesnych gospodarek, nie można zapomnieć o tym, że sam proces musi opierać się na produkcji przyjaznej dla środowiska, ścisłej ochronie naszego systemu wartości oraz zdecydowanej obronie europejskiego modelu społecznego.

8.2. Aby wprowadzić w życie nową politykę opierającą się na badaniach i innowacyjności oraz umożliwić europejskiemu systemowi odzyskanie konkurencyjności w stosunku do innych zaawansowanych gospodarek i krajów wschodzących, musimy podjąć się strategicznego zobowiązania i znacznie zwiększyć zasoby zarówno ludzkie, jak i gospodarcze, tak aby umożliwić Europie osiągnięcie wysokiego poziomu doskonałości naukowej w świecie.

8.3. EKES podkreśla również, że warunkiem wstępnym innowacyjności i konkurencyjności jest odpowiednie szkolenie i kształcenie zawodowe prowadzone przez instytucje szkoleniowe, począwszy od szkół podstawowych po szkolnictwo wyższe. Celem takich działań jest przekonanie młodych ludzi do podejmowania kariery naukowej, co zapewniłoby wysoki stopień profesjonalizmu i motywacji zasobów ludzkich dzięki możliwościom kształcenia zgodnie z najwyższymi standardami międzynarodowymi.

8.4. Komisarz UE ds. gospodarczych i walutowych Joaquín Almunia udostępnił 27 państwom członkowskim dane na temat „średnioterminowej prognozy gospodarczej”, która wywołała znaczny niepokój. Przedmiotowa prognoza potwierdza, że Europa stoi w obliczu głębokiej recesji, biorąc pod uwagę zmniejszenie PKB o średnio 1,8 %. Jeśli chodzi o kraje należące do strefy

euro, prognoza ta jest również niepokojąca dla krajów, które zawsze były siłą napędową gospodarki europejskiej, jak na przykład Niemcy (– 2,3 %). Kryzys finansowy poważnie dotknął też Irlandię (– 5 %), podobnie jak Hiszpanię i Włochy (– 2 %) oraz Francję (– 1,8 %). Zgodnie z tą prognozą spadek europejskiego PKB będzie miał fatalny wpływ na zatrudnienie i zwiększy stopę bezrobocia do 8,2 %, co oznacza, że 3,5 mln ludzi straci pracę, a deficyt budżetowy w 12 z 27 państw członkowskich przekroczy poziom 3 %, który został określony w traktacie z Maastricht, przy czym najwyższy poziom osiągnie on w Irlandii (11 %), w Hiszpanii (6,2 %) i we Francji (5,4 %).

8.5. Powyższe dane dotyczą stycznia 2009 r., lecz wydają się już dalekie od obecnej sytuacji. Komisarz Joaquín Almunia kilkakrotnie zabierał głos w tej sprawie, „alarmując, że następuje stopniowe i stałe pogorszenie sytuacji gospodarczej, a w Europie przewiduje się utratę 6 mln miejsc pracy do 2010 r.” W swym przemówieniu do EKES-u komisarz stwierdził, że „sądząc z ostatnich dostępnych danych, styczniowe prognozy gospodarcze zawierały wartości, które powinny zostać skorygowane w dół”.

8.6. W celu oszacowania, jak daleko jest jeszcze do osiągnięcia celu wymaganego do ożywienia gospodarczego na szczeblu wspólnotowym, wystarczy jedynie porównać inwestycje zrealizowane w Europie i Stanach Zjednoczonych. Stany Zjednoczone cały czas inwestują 3 % swojego PKB w badania, podczas gdy Unia Europejska poniżej 2 %, a niektóre państwa członkowskie nadal znacznie poniżej poziomu 3 %, który został wyznaczony w ramach strategii lizbońskiej. Dziś, na tym nowym etapie recesji, nawet ten cel wydaje się zupełnie niewystarczający pod względem ilościowym.

8.7. Ten pesymistyczny scenariusz wyraźnie pokazuje znaczne zaległości Europy oraz ilość wysiłków, jakie należy podjąć celem powrotu do odpowiednio wysokiego poziomu konkurencyjności w ramach międzynarodowego scenariusza przemysłowego, który podlega gwałtownym zmianom, przede wszystkim ze względu na gospodarkę wschodzącą.

8.8. W związku z tym Europa powinna wiedzieć, w jaki sposób może wykorzystać zyski pochodzące z inwestycji w wiedzę (badania i rozwój, edukacja, kształcenie zawodowe) na rzecz konkurencyjności oraz z rozwoju gospodarek uprzemysłowionych, i powinna podjąć zdecydowane kroki w tym kierunku.

8.9. Sprawozdania wskazują na to, że firmy bardziej korzystają z prowadzonych przez siebie badań, jeśli współpracują z pracownikami, rozwijają ich umiejętności i organizują miejsca pracy w taki sposób, aby pomysły pracowników mogły być rozwijane i przekształcane w faktyczną politykę firmy.

8.10. Innowacyjność pracowników wpływa na lepszą pozycję firm, jak również pozwala im zaoszczędzić dużo pieniędzy i zwiększyć swoją konkurencyjność. Ideę tę należy wspierać i może się ona okazać przydatna w kontekście nie tyle cięższej, ile inteligentniejszej pracy.

Bruksela, 14 maja 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI